



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.004.01.2023

Justyna Sikorska-Grzyb
Dyrektor

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi
nr 151 im. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
ul. Wacława Lipińskiego 2
30-349 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 151 im. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ul. Wacława Lipińskiego 2, 30-349 Kraków (<i>Szkoła</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Justyna Sikorska-Grzyb, Dyrektor Szkoły (<i>Dyrektor</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły.2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców.3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	lata 2020-2023 (do 14 czerwca 2023 r.) oraz z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Marcin Hałat, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/23/2023 z 10 marca 2023 r. (akta kontroli str. 1-2, 7-8, 741-742)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uczniom z zagranicy Szkoła zapewniła w kontrolowanych latach szkolnych właściwe warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym możliwość korzystania z dodatkowych zajęć z języka polskiego i zajęć wyrównawczych. Prawidłowo zorganizowano oddziały przygotowawcze, zapewniając odpowiednie do potrzeb wsparcie asystentów nauczycieli, władających językami ukraińskim, rosyjskim i gruzińskim. Uczniom cudzoziemcom udzielano niezbędnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Programy nauczania oraz zasady oceniania dostosowano do ich potrzeb i możliwości. Nauczyciele mieli dostęp do szkoleń oraz właściwych pomocy naukowych i dydaktycznych, a udział uczniów cudzoziemców w egzaminach ósmoklasisty był przez Szkołę odpowiednio wspomagany. Kontrola wykazała natomiast nieprawidłowy wymiar zajęć prowadzonych z języka polskiego jako obcego w roku szkolnym 2021/2022: w okresie od 26 kwietnia do 24 czerwca 2022 r. zorganizowano zajęcia w wymiarze 2 zamiast 6 godzin tygodniowo dla uczniów-uchodźców z Ukrainy, co było niezgodne z § 11a ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy³.

W oddziałach przygotowawczych Szkoła zapewniła właściwą liczbę uczniów oraz zajęć edukacyjnych. W procesie rekrutacji uczniów cudzoziemców do Szkoły stwierdzono jednakże następujące nieprawidłowości:

- niepowołanie zespołu kwalifikującego uczniów do oddziałów przygotowawczych w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023, do czego zobowiązywał § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁴;
- zaniechanie udokumentowania faktu przeprowadzenia oraz wyników rozmów kwalifikacyjnych z pięciorgiem (spośród siedmiorga badanych) uczniów, którzy przybyli z zagranicy i zostali przyjęci do klas II-VIII Szkoły w roku szkolnym 2022/2023, lecz nie przedłożyli dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, w zw. z § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 tego rozporządzenia, co Izba oceniła jako działanie nierzetelne.

Pozytywnie NIK oceniła nadzór pedagogiczny sprawowany przez Dyrektora nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 645, ze zm.; dalej: *rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy*.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283, ze zm.; dalej: *rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły

1.1. W poszczególnych latach szkolnych (stan na 30 września) do Szkoły uczęszczało:

- 1) w roku szkolnym 2020/2021 – 796 uczniów, w tym 108 cudzoziemców (tj. 13,6%), którzy realizowali naukę w oddziałach ogólnodostępnych, w tym 79 uczniów z Ukrainy (73,1% wszystkich uczniów cudzoziemców);
- 2) w roku szkolnym 2021/2022 – 851 uczniów, w tym 126 cudzoziemców (14,8%), którzy realizowali naukę w oddziałach ogólnodostępnych, w tym 84 uczniów z Ukrainy (66,6% wszystkich uczniów cudzoziemców);
- 3) w roku szkolnym 2022/2023 – 932 uczniów, w tym 245 cudzoziemców (26,3%), którzy realizowali naukę w oddziałach ogólnodostępnych (201 uczniów) i przygotowawczych (44 uczniów), w tym łącznie 190 uczniów z Ukrainy (77,6% wszystkich uczniów cudzoziemców).

W roku szkolnym 2022/2023 w stosunku do 2020/2021 nastąpił:

- wzrost liczby uczniów Szkoły o 136 (co stanowiło 17,1%),
- wzrost liczby uczniów cudzoziemców o 137 (co stanowiło 126,9%),
- wzrost liczby uczniów z Ukrainy o 111 (co stanowiło 140,5%).

(akta kontroli str. 9-13, 61-106, 670-694)

1.2. Dyrektor przedłożył organowi prowadzącemu – po pozytywnym zaopiniowaniu przez zakładowe organizacje związkowe – arkusze organizacji Szkoły na lata szkolne 2020/2021 – 2022/2023 w terminie określonym w § 17 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁶. Organ prowadzący zatwierdził je po uzyskaniu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny⁷.

Według stanu na 30 września, w roku szkolnym 2020/2021 w Szkole było 36 oddziałów ogólnodostępnych, w tym 33 oddziały z uczniami z Ukrainy, a w roku 2021/2022 39 oddziałów ogólnodostępnych, w tym 38 z uczniami z Ukrainy. W roku szkolnym 2022/2023 funkcjonowało 41 oddziałów ogólnodostępnych, w tym do 38 uczęszczali uczniowie ukraińscy, oraz utworzono trzy oddziały przygotowawcze.

Od marca 2022 r. zorganizowano dwa oddziały przygotowawcze: dla uczniów z klas IV-VI oraz VII-VIII, a od września 2022 r. dodatkowy oddział przygotowawczy dla klas I-III. Dyrektor wyjaśniła m.in., że – z uwagi na możliwości organizacyjne pracy szkoły oraz potrzeby zgłaszane przez rodziców dzieci uchodźców – lekcje w tych oddziałach odbywały się w godz. 14.00-19.00, gdyż dzieci często uczyły się dwutorowo: w szkole polskiej i na zajęciach online szkoły ukraińskiej. Poważny problem uczniów-uchodźców z oddziałów przygotowawczych stanowiła wysoka rotacja związana z miejscem zamieszkania.

(akta kontroli str. 19-39, 43-44, 56-60, 61-106, 670-694, 730-740, 743-747)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. poz. 502, ze zm.

⁷ Małopolski Kurator Oświaty (dalej: MKO) wydał negatywną opinię w maju 2020 r. dla przedłożonego arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2020/2021; arkusz został poprawiony przez Szkołę, z uwzględnieniem uwag MKO. W kwietniu 2021 r. MKO wydał pozytywną opinię (z uwagą) do przedłożonego arkusza organizacji na rok szkolny 2021/2022; aneksem do arkusza uwzględniono przedmiotową uwagę. Pozytywnie z uwagą został zaopiniowany przez MKO w maju 2022 r. arkusz na rok szkolny 2022/2023.

1.3. W Szkole nie przyjęto unormowań dotyczących przyjmowania i włączania uczniów cudzoziemców do funkcjonowania w społeczności lokalnej. Przyjmowanie uczniów odbywało się na zasadach ogólnych, w szczególności przestrzegano zasad rejonizacji szkoły oraz respektowania skierowań organu prowadzącego (np. uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności), a także ustaleń Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa w zakresie przyjmowania uczniów do klas I.

(akta kontroli str. 3-6, 9-13, 40-42, 56-60, 730-740)

1.4. Analiza dokumentacji 20 uczniów cudzoziemców⁸ dotyczącej przyjęcia ich do Szkoły w roku szkolnym 2022/2023 wykazała, że:

- w przypadku dwojga uczniów przybywających z zagranicy, przyjętych do klas II-VIII, w dokumentacji znajdowały się świadectwa wydane przez szkołę za granicą, potwierdzające sumę lat nauki szkolnej;
- w przypadku pięciorga uczniów przybywających z zagranicy, przyjętych do klas II-VIII, w dokumentacji brak było dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Dyrektor wyjaśniła, że z uczniami przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjne. Fakt przeprowadzenia tych rozmów nie był udokumentowany, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dyrektor nie powołała zespołu kwalifikującego uczniów cudzoziemców do oddziałów przygotowawczych w roku szkolnym 2021/2022 – 2022/2023, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 502-513, 730-740, 743-746, 748-919, 1019)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor nie powołała zespołu kwalifikującego uczniów cudzoziemców do oddziałów przygotowawczych w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023, do czego zobowiązywał § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Dyrektor wyjaśniła, że dzieci cudzoziemskie zapisywane były do szkoły przez sekretarza ds. uczniowskich zgodnie z przydzielonym zakresem obowiązków. W przydziale czynności pedagoga szkolnego znajdował się obowiązek przydzielania uczniów do poszczególnych oddziałów na podstawie dokumentacji, zgodnie z potrzebami ucznia i możliwościami samej szkoły. Dodała, że w sytuacji, gdy rodzice kandydata nie porozumiewali się na wystarczającym poziomie w języku polskim, proces rekrutacji ucznia wspierany był przez nauczycieli języka angielskiego i niemieckiego, jak i przez asystenta międzykulturowego posługującego się językiem ukraińskim i rosyjskim. Ostateczną decyzję o przyjęciu kandydata do szkoły podejmowała Dyrektor.

(akta kontroli str. 730-746)

2. Szkoła zaniechała udokumentowania faktu przeprowadzenia oraz wyników rozmów kwalifikacyjnych z pięciorgiem (spośród siedmiorga badanych) uczniów, którzy przybyli z zagranicy i zostali przyjęci do klas II-VIII Szkoły w roku szkolnym 2022/2023, lecz nie przedłożyli Szkole dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, w zw. z § 4 ust. 2 pkt 1 tego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 502-507, 748-919, 730-740)

⁸ W tym troje uczniów przyjętych do Szkoły z innej polskiej szkoły oraz 10 uczniów przyjętych do I klasy.

Dyrektor wyjaśniła, że na podstawie rozporządzenia MEN z 23 sierpnia 2017 r. podczas kwalifikacji do odpowiedniej klasy uwzględniano wiek ucznia (akt urodzenia lub paszport) oraz opinię rodzica wyrażoną w formie ustnej. Stwierdziła, że *żadne akty prawne nie wskazują konieczności pisemnego dokumentowania przebiegu rozmów kwalifikacyjnych*. Dodała, że wszystkie dzieci cudzoziemskie uczące się w szkole zamieszkują jej rejon i tym samym przysługuje im miejsce w szkole rejonowej z urzędu.

(akta kontroli str. 730-746)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że proces rekrutacji ww. pięciorga uczniów nie został przez Szkołę w żaden sposób udokumentowany. Wobec braku dokumentów stwierdzających ukończenie danego etapu edukacji za granicą lub potwierdzających sumę lat nauki szkolnej ucznia, w tym pisemnych oświadczeń w tej sprawie od rodziców lub osób sprawujących nad uczniami opiekę, Szkoła powinna była zakwalifikować uczniów do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr lub rok kształcenia oraz przyjąć do szkoły na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Zaniechanie sporządzenia jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie takiej rozmowy oraz jej wyników – wobec braku ww. dokumentów określonych w § 2 pkt 3 w zw. z § 4 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi – NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor rzetelnie zorganizowała kształcenie uczniów cudzoziemców, tworząc oddziały przygotowawcze oraz uwzględniając je w arkuszach organizacyjnych, które terminowo przedkładane były organowi prowadzącemu. Od marca 2022 r. zorganizowano dwa oddziały przygotowawcze dla uczniów z klas IV-VI oraz VII-VIII, a od września 2022 r. także dla klas I-III. Z uwagi na możliwości organizacyjne pracy szkoły oraz potrzeby zgłaszane przez rodziców dzieci uchodźców, lekcje w tych oddziałach odbywały się w godz. 14.00-19.00.

Rekrutacja uczniów do oddziałów przygotowawczych nie została przeprowadzona przez zespół kwalifikujący, co było niezgodne z § 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. NIK jako działanie nierzetelne oceniła zaniechanie udokumentowania procesu rekrutacji pięciorga spośród siedmiorga uczniów, których dokumentacja z przyjęcia do Szkoły na rok szkolny 2022/2023 podlegała badaniu.

W Szkole nie przyjęto odrębnych procedur przyjmowania uczniów cudzoziemców do szkoły oraz włączania ich do społeczności szkolnej.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

2.1. Wydatki Szkoły związane z kształceniem uczniów cudzoziemców wyniosły w 2020 r. 298 tys. zł, w 2021 r. 254 tys. zł, a w 2022 r. 316 tys. zł, w tym 116 tys. zł z Funduszu Pomocy Ukrainie.

Plan wydatków na 2023 r. (poza planem wydatków z Funduszu Pomocy, który wyniósł 60 tys. zł) ustalany był „do paragrafu”, dlatego też – jak wyjaśniła Kierownik Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie (MCOO) obsługującego rachunkowość i finanse Szkoły – brak było możliwości określenia wysokości planu na zadanie kształcenia cudzoziemców; podział na konkretne zadania następował w momencie dokonania wydatku.

Z Funduszu Pomocy w 2022 r. wydatkowano 73 tys. zł na administrację i obsługę w wysokości, 31 tys. zł na zakup pomocy dydaktycznych, wyposażenia, środków czystości i 12 tys. zł na zakup usług, mediów.

Plan wydatków z ww. Funduszu na 2023 r. przewidywał wydatki na płace / administrację i obsługę w wysokości 14 tys. zł.

W latach 2020-2021 wydatków z tego Funduszu nie było.

(akta kontroli str. 136-154, 729, 747)

2.2. Badanie na próbie losowej 10% uczniów cudzoziemców (13 uczniów) przyjętych do Szkoły w trakcie roku szkolnego 2021/2022 (po 30 września) wykazało, że w jednym przypadku przekroczono o 21 dni⁹ termin wprowadzenia danych identyfikacyjnych ucznia do Systemu Informacji Oświatowej (SIO), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W pozostałych 12 przypadkach Szkoła wprowadzała dane do SIO w ten sam dzień, w którym ucznia przyjęto do Szkoły (10 uczniów) albo następnego dnia (dwoje).

Badanie na próbie losowej 10% uczniów cudzoziemców (ośmioro uczniów) wykreślonych ze Szkoły w trakcie roku szkolnego 2021/2022 (po 30 września) wykazało, że we wszystkich przypadkach terminowo wykreślono dane identyfikacyjne uczniów ze szkolnej bazy SIO (usunięcie z bazy nastąpiło tego samego dnia).

Uczniowie nowoprzyjęci korzystający z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego zostali w systemie odznaczeni w zakładce danych dziedzinowych SIO. W momencie wykreślenia ucznia z systemu SIO automatycznie kasowane były dane dziedzinowe, m.in. odnośnie do bezpłatnej nauki języka polskiego.

(akta kontroli str. 514-576, 730-740)

Dyrektor w okresie objętym kontrolą przedkładała organowi prowadzącemu szkołę aneksy do arkuszy organizacji szkoły dotyczące nauki obcokrajowców. W roku szkolnym 2020/2021 zatwierdzono trzy takie aneksy, a w roku 2021/2022 sześć. Do końca I semestru roku szkolnego 2022/2023 nie sporządzano aneksów dotyczących uczniów cudzoziemców. Trzy oddziały przygotowawcze ujęto w arkuszach organizacji Szkoły: dla klas I-III z 21 godzinami zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą tygodniowo (w tym 8 h języka polskiego jako obcego), dla klas IV-VI z 23 godzinami tygodniowo (w tym 10 h języka polskiego jako obcego) oraz dla klas VII-VIII z 26 godzinami obowiązkowych zajęć (w tym 10 h języka polskiego jako obcego).

(akta kontroli str. 19-39, 43-44, 56-106, 670-694, 730-740, 919)

2.3. Z informacji pozyskanych od sześciorga nauczycieli prowadzących zajęcia w roku szkolnym 2022/2023 z języka polskiego, matematyki, historii, przyrody/biologii i geografii¹⁰ wynikało m.in., że:

- wszyscy dostosowali programy nauczania pod kątem metod i form pracy z uczniem cudzoziemcem;
- dostosowania polegały m.in. na dostosowaniu liczby zadań do wykonania w określonym czasie lub wydłużeniu czasu pracy, różnicowaniu stopnia trudności zadań, korzystaniu z dodatkowych pomocy, w tym słowników, internetu, itp. podczas pracy, zmniejszeniu obszerności tekstów do czytania lub materiału do opanowania oraz przygotowaniu tekstów oraz treści programowych w prostym języku (teksty preparowane), obrazki.

(akta kontroli str. 245-262, 269-283, 1026-1033)

⁹ Ucznia do szkoły przyjęto 18 maja 2022 r., a do SIO dane identyfikacyjne wprowadzono 15 czerwca 2022 r.

¹⁰ Informacje pozyskano w formie wypełnionych kwestionariuszy przygotowanych na potrzeby niniejszej kontroli NIK od nauczycieli prowadzących wskazane zajęcia dla uczniów cudzoziemców.

2.4. W szkole od marca do czerwca 2022 r. (do zakończenia zajęć dydaktycznych) funkcjonowały dwa oddziały przygotowawcze: dla klas IV-VI oraz VII-VIII, a od września 2022 r. trzy takie oddziały: dla klas I-III, IV-VI i VII-VIII. Do oddziałów przygotowawczych w roku szkolnym 2022/2023 zakwalifikowano tych uczniów, którzy nie otrzymali rekomendacji do nauki w oddziale ogólnodostępnym w poprzednim roku szkolnym, oraz nową grupę dzieci-uchodźców. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym w tygodniowym rozkładzie zajęć przeznaczono:

a) w klasach I-III – 21 godzin,

b) w klasach IV-VI – 23,

c) w klasach VII-VIII – 26,

co było zgodne z § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

Niezależnie od rotacji uczniów ich liczba w oddziałach przygotowawczych nie przekroczyła 25.

(akta kontroli str. 56-106, 244, 670-694, 1035)

W oddziałach przygotowawczych (od ich utworzenia 21 marca 2022 r.) prowadzona była nauka języka polskiego jako obcego na podstawie programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹¹, w wymiarze 10 godzin tygodniowo, tj. zgodnie z § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli str. 56-60)

Naukę uczniów cudzoziemców w oddziałach przygotowawczych wspomagały osoby władające językiem kraju pochodzenia ucznia, i tak:

a) dwie osoby były zatrudnione jako asystenci kulturowi w roku szkolnym 2021/2022, władające językami ukraińskim i rosyjskim:

– jeden asystent od 2 lutego 2022 r. do 20 marca 2022 r. na $\frac{3}{4}$ etatu, od 21 marca do 24 czerwca na pełny etat, a od 25 czerwca 2022 r. do 1 lutego 2023 r. na $\frac{3}{4}$ etatu;

– drugi asystent od 7 kwietnia 2022 r. do 18 maja 2022 r. na $\frac{1}{4}$ etatu, od 19 maja do 24 czerwca 2022 r. na $\frac{3}{4}$ etatu;

b) od listopada do grudnia 2022 r. (rok szkolny 2022/2023) zatrudnionych było trzech asystentów kulturowych; dwóch asystentów kulturowych ukraińsko- i rosyjskojęzycznych oraz jeden asystent kulturowy z języka gruzińskiego:

– jeden asystent od 25 czerwca 2022 r. do 1 lutego 2023 r. na $\frac{3}{4}$ etatu, od 2 lutego 2023 r. do 31 marca 2023 r. na $\frac{1}{2}$ etatu, od 1 kwietnia do 23 czerwca 2023 r. na $\frac{3}{4}$ etatu;

– w ramach umów cywilnoprawnych: asystent od 16 listopada 2022 r. do 22 grudnia 2022 r. (ten sam, który był zatrudniony do 23 czerwca 2023 r. na $\frac{3}{4}$ etatu) oraz drugi asystent od 16 listopada 2022 r. do 22 grudnia 2022 r., a trzeci asystent od 21 listopada 2022 r. do 22 grudnia 2022 r.

- po tym okresie zatrudniony był jeden asystent kulturowy¹².

Uczniowie pochodzący z takich krajów, jak Egipt, Grecja, Indie, Norwegia, Rumunia czy Syria nie mieli zapewnionej pomocy w ich języku pochodzenia. Dyrektor wyjaśniła,

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.

¹² Stan na 29 marca 2023 r.

że nie było konieczności zatrudnienia kolejnych asystentów międzykulturowych, gdyż uczniowie ci, jak i ich rodzice porozumiewali się w języku polskim i angielskim.

(akta kontroli str. 56-60, 177-179, 659-667, 730-740, 743-746)

2.5. W kontrolowanym okresie skrócono naukę w oddziałach przygotowawczych 27 uczniom: 22 uchwałą Rady Pedagogicznej z 20 czerwca 2022 r. oraz pięciorgu uchwałą Rady Pedagogicznej z 19 stycznia 2023 r. Jednemu uczniowi (uczącemu się od 30 marca 2022 r.) przedłużono naukę w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli str. 21-39, 55-60, 602-604, 621-625, 695, 724-728, 730-740, 1023)

2.6. W II półroczu roku szkolnego 2021/2022 w oddziałach przygotowawczych uczyło się 55 uczniów cudzoziemców (rotacja), a w oddziałach ogólnodostępnych 57 takich uczniów (rotacja). Uczniowie uczęszczający w roku szkolnym 2021/2022 do oddziału przygotowawczego nie byli klasyfikowani na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej. Wystawiano im zaświadczenia, o których mowa w § 6b ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy¹³.

Ze względu na wystarczającą znajomość języka polskiego 22 osoby uzyskały rekomendację do kontynuowania nauki w oddziałach ogólnodostępnych. Pozostałym uczniom rekomendowano kontynuację nauki w oddziałach przygotowawczych w roku szkolnym 2022/2023.

(akta kontroli str. 56-60, 587-620, 621-625, 695, 730-740, 1024)

2.7. W szkole zorganizowano zajęcia dodatkowe z języka polskiego dla uczniów cudzoziemców, a ich tygodniowy wymiar wynosił 2 godziny lekcyjne. Od 28 marca do 24 czerwca 2022 r. dla części dzieci z Ukrainy, które przeszły do oddziałów przygotowawczych, prowadzono 10 godzin tygodniowo tych zajęć, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2022/2023 w oddziałach ogólnodostępnych wymiar tych zajęć wynosił 6 godzin tygodniowo, a w oddziałach przygotowawczych – 10 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 56-60, 61-106, 670-694, 730-740, 959, 971-974)

Na wniosek Dyrektor Szkoły organ prowadzący wyraził zgodę na realizację godzin języka polskiego jako obcego i zajęć dydaktyczno-wyrównawczych dla cudzoziemców w wymiarze:

- a) w 2020/2021 łącznie 74 godziny języka polskiego jako obcego, 11 godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych,
- b) w 2021/2022 łącznie 122 godzin języka polskiego jako obcego, 32 godziny zajęć dydaktyczno-wychowawczych, w oddziałach przygotowawczych: po 6 godzin tygodniowo nauki matematyki, 4 godziny wychowania fizycznego, po 2 godziny zajęć z biologii, geografii, informatyki oraz historii i po 1 godzinie tygodniowo z języka niemieckiego, chemii, fizyki oraz plastyki,
- c) w 2022/2023 łącznie 116 godzin języka polskiego jako obcego.

(akta kontroli str. 668-694, 730-740)

2.8. W kontrolowanym okresie w Szkole udzielano uczniom cudzoziemcom wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w następujących formach:

- a) zajęć dydaktyczno-wyrównawczych – ze wsparcia skorzystało w roku szkolnym 2020/2021 22 uczniów, w 2021/2022 64 uczniów, a w 2022/2023 (do 28 lutego) 58 uczniów;

¹³ W badanej próbie 15 uczniów dwóch nie otrzymało zaświadczeń z uwagi na fakt wcześniejszego wypisania ich ze szkoły jeszcze przed zakończeniem roku szkolnego.

- b) zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, o charakterze terapeutycznym) – skorzystało w roku szkolnym 2020/2021 13 uczniów, w 2021/2022 70 uczniów, a w 2022/23 (do 28 lutego) 76 uczniów;
- c) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – skorzystało odpowiednio 23, 23 i 35 uczniów;
- d) indywidualizowanej ścieżki kształcenia – skorzystał w roku szkolnym 2021/2022 jeden uczeń, a w 2022/2023 pięcioro uczniów. W roku szkolnym 2020/2021 z tej formy wsparcia nie skorzystał żaden uczeń Szkoły;
- e) porad i konsultacji – skorzystało odpowiednio 45, 198 i 144 uczniów;
- f) warsztatów – w roku szkolnym 2021/2022 skorzystało 74 uczniów, w roku 2022/2023 (do 28 lutego) skorzystało 85 uczniów. W roku szkolnym 2020/2021 z tej formy wsparcia nie skorzystał żaden z uczniów.

(akta kontroli str. 54)

Pedagog szkolny wyjaśniła, że rozpoznawała indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne i środowiskowe uczniów cudzoziemców, ale z losowo dobranej próby 20 uczniów cudzoziemców przyjętych do szkoły w roku szkolnym 2022/2023 wynikało, że dokumentacja z przeprowadzenia rozpoznania tych potrzeb nie była sporządzana. Pedagog szkolny wyjaśniła, że:

- potrzeby uczniów, w tym edukacyjne, rozwojowe oraz rozpoznanie możliwości psychofizycznych i środowiskowych, było analizowane i monitorowane na bieżąco;
- w przypadku występowania jakichkolwiek niepokojących symptomów lub braku wystarczających postępów w nauce, nauczyciele wraz z rodzicami podejmowali działania mające na celu poprawę sytuacji oraz decydowali o konieczności udziału dziecka w zajęciach z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, czy placówkach współpracujących ze szkołą; w razie braku spodziewanych efektów, wychowawca wraz z zespołem specjalistów (pedagog szkolny, psycholog, logopeda / neurologopeda, socjoterapeuta, doradca zawodowy – w zależności od potrzeb), wskazywali rodzicom konieczność diagnozowania ucznia w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w innych specjalistycznych placówkach;
- rozmowy były notowane w dzienniku pedagoga szkolnego oraz w dziennikach wychowawcy, ze szczególnych rozmów tworzone były notatki służbowe;
- wydawane były opinie szkolne wnikliwie opisujące sytuację szkolną ucznia;
- dla uczniów z opinią psychologiczno-pedagogiczną organizowana była pomoc zgodnie z zaleceniami tej opinii, a dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nauczyciele specjaliści tworzyli Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny oraz dokonywali Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia.

(akta kontroli str. 578-584, 920-969, 1024, 1034)

Dyrektor wyjaśniła, że:

- § 22 rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie wskazywał na konieczność posiadania pisemnego dokumentu o przeprowadzeniu diagnozy potrzeb rozwojowych, edukacyjnych, możliwości psychofizycznych każdego ucznia w szkole; wyjątek stanowiły dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które posiadają tzw. IPET;
- rozpoznania potrzeb dziecka dokonywali na bieżąco nauczyciele i kierowali uczniami na właściwe zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

dowody pisemne wówczas stanowiły dzienniki lekcyjne, dzienniki zajęć, dokumentacja psychologiczno-pedagogiczna;

- priorytetem dla obcokrajowców zapisanych do szkoły była nauka języka polskiego w celu uzyskania z uczniem pełnego kontaktu i możliwości korzystania z nauki w polskiej szkole;
- przez cały czas prowadzona była obserwacja stanu emocjonalnego i sytuacji społecznej ucznia, a w razie konieczności dzieci kierowane były do specjalistów.

(akta kontroli str. 649-654, 1034)

Z informacji uzyskanych od nauczycieli – wychowawców oddziałów¹⁴, w których uczyli się uczniowie cudzoziemcy, wynikało m.in., że:

- uczniowie cudzoziemcy zazwyczaj byli obejmowani pomocą psychologiczno-pedagogiczną (17 odpowiedzi),
- w Szkole rozpoznawano indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów cudzoziemskich, ich możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na ich funkcjonowanie (25 odpowiedzi),
- uczniowie cudzoziemcy najczęściej korzystali z następujących form pomocy: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (23 odpowiedzi), porady i konsultacje (18), zajęcia specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym (13), warsztaty (11), zajęcia rozwijające uzdolnienia (10).

(akta kontroli str. 14, 284-314, 1026-1033)

2.9. Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów z przedmiotów obowiązkowych zostały uregulowane w Statucie Szkoły, a formy i sposoby oceniania uczniów cudzoziemskich sformułowano w dostosowaniach przygotowanych przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów.

(akta kontroli str. 9-13, 56-60, 245-262)

2.10. Do egzaminu zewnętrznego w roku szkolnym 2021/2022 Szkoła zgłosiła 106 uczniów, w tym 15 cudzoziemców. W 2022 r. 15 uczniów cudzoziemców, w tym 12 z Ukrainy:

- przystąpiło do zdawania egzaminu zewnętrznego,
- skorzystało z dostosowania formy egzaminu (dostosowany arkusz),
- skorzystało z dostosowania warunków zdawania egzaminu.

W roku szkolnym 2022/2023 (do 28 marca 2023 r.) do egzaminu zewnętrznego z dostosowaniem warunków zdawania i form egzaminów zgłoszono 21 cudzoziemców, w tym 19 z Ukrainy.

Rada Pedagogiczna wyraziła pozytywną opinię w sprawie ww. dostosowań.

(akta kontroli str. 56-60, 189-203, 489-501, 585-586, 633)

2.11. Dyrektor wspomagał organizację zajęć z nauki języka i kultury kraju pochodzenia dzieci cudzoziemców. W 2018 r. Konsul Generalny Ukrainy zwrócił się z wnioskiem do Dyrektora o organizację dodatkowych zajęć z języka ukraińskiego. Takie zajęcia zostały zorganizowane w wymiarze 4 godzin tygodniowo: od września 2018 r. do czerwca 2022 r. grupy liczyły od czterech do 10 osób, a od września 2022 r. liczba dzieci zwiększyła się do 16.

(akta kontroli str. 56-60, 689-695)

¹⁴ Informacje pozyskano w formie wypełnionych kwestionariuszy przygotowanych na potrzeby niniejszej kontroli NIK od nauczycieli będących wychowawcami klas, w których uczyli się uczniowie cudzoziemcy – łącznie 31 nauczycieli.

Szkoła od 2016 r. współpracowała z Fundacją ZUSTRICZ, głównie w zakresie akcji pomocy humanitarnej, współorganizacji pobytów w Polsce grup dzieci z Ukrainy czy realizacji wspólnych inicjatyw kulturalnych. Rodzice i uczniowie korzystali z porad psychologa pracującego w Fundacji.

W kwietniu 2022 r. zorganizowano dla społeczności ukraińskiej Szkoły „Wyprawę do Aqua Parku”¹⁵, w ramach której sfinansowano dzieciom stroje kąpielowe oraz pobyt w parku wodnym.

(akta kontroli str. 56-60, 730-740)

2.12. Nauczycielom pracującym z uczniami cudzoziemskimi zapewniono pomoc ze strony osób zatrudnionych w charakterze pomocy nauczyciela/asystenta kulturowego; i tak:

- a) w roku szkolnym 2020/2021 taką funkcję pełnił nauczyciel języka polskiego jako obcego, narodowości polsko-ukraińskiej. Dyrektor wyjaśniła, że w tym roku szkolnym nie było potrzeby zatrudniania asystentów międzykulturowych/pomocy nauczyciela;
- b) w roku szkolnym 2021/2022 zatrudnionych było dwóch asystentów kulturowych władających językami ukraińskim i rosyjskim;
- c) w roku szkolnym 2022/2023 zatrudnionych było dwóch asystentów kulturowych ukraińsko- i rosyjskojęzycznych oraz jeden asystent kulturowy gruzińskojęzyczny.

(akta kontroli str. 56-60, 659-667, 730-740)

W roku szkolnym 2020/2021 (stan na październik 2020 r.) 79 zapisanych do Szkoły uczniów cudzoziemców pochodziło z Ukrainy, siedmioro z Białorusi, sześcioro z Rosji, czworo z Armenii, po dwoje z Egiptu, Indii, Norwegii oraz po jednym z Azerbejdżanu, Rumunii i Wielkiej Brytanii.

W roku szkolnym 2021/2022 (stan na wrzesień 2021 r.) 84 uczniów cudzoziemców pochodziło z Ukrainy, 17 z Białorusi, siedmioro z Rosji, troje z Armenii, po dwoje z Azerbejdżanu, Egiptu, Indii, Norwegii i Syrii.

W roku szkolnym 2022/2023 (stan na wrzesień 2022 r.) 190 uczniów cudzoziemców pochodziło z Ukrainy, 29 z Białorusi, 13 z Rosji, siedmioro z Armenii, po dwoje z Azerbejdżanu, Egiptu, Indii, Rumunii oraz jeden z Grecji.

Dyrektor wyjaśniła, że pomoc ze strony osób władających językiem kraju pochodzenia ucznia cudzoziemskiego zapewniono głównie uczniom rosyjsko- i ukraińskojęzycznym, a także Gruzinom. Dodała, że z uczniami i ich opiekunami spoza tych kręgów kulturowych, np. z Syrii, Egiptu, Rumunii, Azerbejdżanu, Austrii, Włoch, krajów angielskojęzycznych czy Norwegii, rozmowy prowadzili nauczyciele języka angielskiego i niemieckiego.

(akta kontroli str. 21-39, 56-60, 730-740)

2.13. Szkoła dysponowała planami doskonalenia zawodowego dla nauczycieli. W latach 2020-2023 (do końca lutego) w doskonaleniu pracy z uczniem cudzoziemskim wzięło udział:

- 105 nauczycieli (całość Rady Pedagogicznej) w ramach rady szkoleniowej oraz warsztatów w zespołach nauczycieli¹⁶;

¹⁵ Finansowanej w pełni przez prywatnego darczyńcę i Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji.

¹⁶ „Nauczanie uczniów obcokrajowców w szkole”.

- 11 nauczycieli w ramach kursów internetowych nauczania języka polskiego jako obcego (po jednym kursie w 2020 r. i w roku szkolnym 2021/2022)¹⁷;
- jeden nauczyciel rozpoczął w 2022 r. trzyletnie studia podyplomowe¹⁸.
(akta kontroli str. 16-18, 155-156, 587-637)

Z informacji pozyskanych od nauczycieli uczących uczniów cudzoziemców¹⁹ wynikało m.in., że:

- 33 osoby nie widziały potrzeby organizacji przez szkołę szkoleń w zakresie pracy z uczniem cudzoziemcem, a osiem osób – widziałyby taką potrzebę,
- 28 osób zgłosiło potrzebę organizacji takich szkoleń do Dyrektora, a 42 osoby takiej potrzeby nie zgłosiły,
- 31 osób uczestniczyło w latach szkolnych 2021/2022-2022/2023 z własnej inicjatywy i na własny koszt w doskonaleniu zawodowym związanym z edukacją uczniów cudzoziemców, a 50 osób nie uczestniczyło.

(akta kontroli str. 315-488, 1026-1033)

2.14. Szkoła zakupiła pomoce naukowe i dydaktyczne w latach 2020-2022, które były wykorzystywane przy nauczaniu języka polskiego jako obcego, w tym m.in.: podręczniki nauczyciela, zeszyty ćwiczeń w pisaniu i czytaniu, gry i zabawy językowe, tablice gramatyczne, plansze dydaktyczne, testy kwalifikacyjne, teksty do czytania metodą sylabową, historyjki obrazkowe z tekstami, gry edukacyjne, quizy, słowniki tematyczne ukraińsko-polskie, polsko-ukraińskie i polsko-rosyjskie, przewodniki dla nauczycieli, kursy z pomysłami na lekcje języka polskiego, słownik ortograficzny, krzyżówki dla uczących języka polskiego. W roku szkolnym 2019/2020 (po wrześniowym rozpoznaniu potrzeb) stan liczący 31 różnego rodzaju pomocy naukowych/dydaktycznych był sukcesywnie uzupełniany:

- w roku szkolnym 2021/2022 o dodatkowe 45 pozycji,
- w roku szkolnym 2022/2023 o dodatkowe 121 pozycji.

Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami cudzoziemcami korzystali z zasobów Szkoły, w tym pomocy naukowych/dydaktycznych zakupionych w ramach wsparcia procesu edukacyjnego uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli str. 48-53, 56-60, 136-154, 729)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednym przypadku spośród 13 badanych dane identyfikacyjne ucznia przyjętego do Szkoły zostały wprowadzone do bazy danych SIO 21 dni po terminie określonym w art. 30 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej²⁰. Dane ucznia przyjętego do Szkoły 18 maja 2022 r. zostały wprowadzone do bazy danych SIO 15 czerwca 2022 r., podczas gdy 7-dniowy termin określony ww. przepisem upłynął 25 maja 2022 r.

Dyrektor wyjaśniła, że przekroczenie terminu w ww. przypadku wynikało z pomyłki pracownika wprowadzającego dane do systemu.

(akta str. 514-576, 730-740, 1020-1021)

¹⁷ Platforma e-polish.eu – źródło materiałów i narzędzia do ich tworzenia, testy, zadania domowe oraz „Od czego zacząć, czyli jak dobrze zaplanować kurs/lekcję języka polskiego jako obcego i drugiego”, „Jak korzystać z domysłu językowego, czyli o transferze pozytywnym w nauczaniu języka polskiego jako obcego”.

¹⁸ „Nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego”, Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego (Wrocław).

¹⁹ Informacje pozyskano w formie wypełnionych kwestionariuszy przygotowanych na potrzeby niniejszej kontroli NIK od nauczycieli prowadzących zajęcia dla uczniów cudzoziemców – łącznie 82 nauczycieli.

²⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2597.

2. W okresie od 26 kwietnia do 24 czerwca 2022 r. uczniom – uchodźcom z Ukrainy zorganizowano zajęcia dodatkowe z języka polskiego jako obcego w wymiarze 2 zamiast 6 godzin lekcyjnych tygodniowo, co było niezgodne z § 11a ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.

Jak wyjaśniła Dyrektor, grupa dzieci przybywających z Ukrainy w marcu 2022 r. miała możliwość realizacji zajęć z języka polskiego jako obcego w wymiarze 6 godzin, jednak *po rozmowach indywidualnych z rodzicami okazywało się, że część z nich już wcześniej, czyli przed wybuchem wojny planowała przyjazd do Polski, w związku z tym dzieci uczyły się już języka polskiego*. Dodała, że potwierdziły to testy umiejętności językowych wystarczających do podjęcia nauki w oddziałach ogólnodostępnych, gdzie dzieci te zostały przyjęte. Stwierdziła jednocześnie, że choć Szkoła taką możliwość gwarantowała, to rodzice nie wyrazili zgody na udział w 6 godzinach języka polskiego jako obcego, ze względu na *duże obciążenie nową sytuacją szkolną i adaptacyjną*. Poza tym uczniowie cały czas uczestniczyli w zajęciach języka polskiego jako obcego w wymiarze 2 godzin tygodniowo osiągając zadowalające wyniki w nauce.

(akta kontroli str. 56-60, 730-740, 920-969, 971-974)

OCENA CZĄSTKOWA

W roku szkolnym 2021/2022 i następnym Szkoła prawidłowo zorganizowała oddziały przygotowawcze. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w tych oddziałach, w tym zajęć języka polskiego jako obcego, przeznaczono wymaganą liczbę godzin. Program nauczania języka polskiego w oddziałach przygotowawczych opracowano na podstawie ramowego programu kursów dla cudzoziemców. Liczba uczniów w tych oddziałach nie przekroczyła jednocześnie 25.

Szkoła zapewniła uczniom wsparcie asystentów kulturowych władających językami ukraińskim, rosyjskim i gruzińskim, a także niezbędną pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Żaden z uczniów oddziałów przygotowawczych nie podlegał klasyfikacji rocznej; wszyscy otrzymali zaświadczenia potwierdzające udział w zajęciach. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca opóźnienia we wprowadzeniu danych identyfikacyjnych jednego ucznia do bazy danych SIO, miała charakter formalny.

Przedmiotowe programy oraz zasady oceniania z języka polskiego oraz innych przedmiotów obowiązkowych dostosowano do potrzeb i możliwości uczniów cudzoziemców. Nauczycielom pracującym z uczniami cudzoziemskimi zapewniono możliwość korzystania z odpowiednich pomocy naukowych i dydaktycznych, a także szkoleń i kursów.

Dla uczniów cudzoziemców uczęszczających do oddziałów ogólnodostępnych w kontrolowanym okresie organizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego jako obcego. Nieprawidłowy był jednak wymiar godzin tych zajęć w okresie od kwietnia do czerwca 2022 r.: 2 zamiast 6 godzin tygodniowo dla uczniów-uchodźców z Ukrainy.

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla uczniów cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

3.1. W badanych siedmiu arkuszach z obserwacji prowadzonych w kontrolowanych latach szkolnych uwzględniono podstawowe dane dotyczące oddziału, nauczyciela, przedmiotu, daty obserwacji oraz jej tematu i celu. Zakresem obserwacji objęto m.in.: odpowiednie organizowanie procesu dydaktyczno-wychowawczego, adekwatność doboru metod i form pracy do zaplanowanych celów i realizowanych treści, poprawność językową, adekwatną do sytuacji oraz odbiorcy, efektywność i celowość wykorzystania różnych środków dydaktycznych, indywidualizowanie pracy z uczniem czy znajomość środowiska uczniowskiego, jego problemów, itp.

(akta kontroli str. 40-42, 56-60, 204-218, 713-718)

W latach 2019/2020 – 2021/2022, w związku ze wzrostem liczebności uczniów cudzoziemskich i ich obecnością w każdym oddziale, w obserwowanych zajęciach zawsze uczestniczyli uczniowie obcokrajowcy, a wnioski w sprawozdaniu ze zrealizowanego planu nadzoru pedagogicznego formułowane były ogólnie i dotyczyły również pracy z dziećmi cudzoziemskimi.

(akta kontroli str. 730-740)

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego w kontrolowanych latach m.in.:

- zankietowano 58 nauczycieli w zakresie realizacji podstawy programowej i kompetencji kluczowych w nauczaniu zdalnym,
- stwierdzono rozwinięcie kompetencji kluczowych informatycznych, samodzielnego uczenia się i porozumiewania w języku obcym, a także ojczystym, kompetencji matematycznych, czy świadomości ekspresji kulturalnej,
- przeprowadzono obserwacje wybranych zajęć,
- zanalizowano realizację zadań wspierających uczniów obcokrajowców.

(akta kontroli str. 594-598, 610-612, 699-704, 1026-1033)

Szkoła przygotowała (do marca 2023 r.) sprawozdania z realizacji planu pracy zespołu nauki języka polskiego jako obcego. Sprawozdania za rok szkolny 2020/2021 oraz 2021/2022 zawierały dane m.in. o:

- zrealizowaniu wszystkich przewidzianych w planie pracy zadań,
- uczestnictwie nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego,
- przeprowadzeniu lekcji dyspozycyjnych kształcących postawę otwartości i tolerancji wobec obcokrajowców,
- opracowaniu tzw. Pakietu powitalnego z najważniejszymi dokumentami szkolnymi w językach obcych oraz dostosowań dla uczniów uchodźców z przedmiotów szkolnych w jęz. ukraińskim,
- realizacji uczniowskich projektów edukacyjnych, imprez szkolnych, konkursów, dyktand, imprez okolicznościowych,
- kształceniu umiejętności rozwiązywania testów dla ucznia cudzoziemskiego oraz posługiwania się słownikiem w celu lepszego przygotowania uczniów do egzaminu ósmoklasisty,
- utworzeniu dwóch oddziałów przygotowawczych i zatrudnieniu asystentów kulturowych, nauce języka polskiego jako obcego, prowadzeniu zajęć wyrównujących różnice programowe, zakupie przyborów szkolnych dla uczniów.

W sprawozdaniach zawarte zostały również wnioski²¹ do dalszej pracy na przyszłe lata szkolne, w tym m.in. dotyczące:

- przeorganizowania grup z języka polskiego jako obcego pod kątem zwiększenia ich liczebności zachowując zbliżony poziom umiejętności językowych, dostosowania liczby godzin języka polskiego jako obcego do potrzeb ucznia,
- dodania godziny do dyspozycji wychowawcy przy planowaniu godzin dla oddziałów przygotowawczych,
- opracowania Pakietu powitalnego dla uczniów rozpoczynających naukę w szkole, zorganizowania spotkania na początku roku szkolnego dla rodziców uczniów obcokrajowców zaczynających naukę w Szkole w celu zapoznania ich z zasadami działalności szkoły i współpracy (polski system oceniania, kontakty z wychowawcami, dziennik elektroniczny, itp.),
- wpisywania podsumowania pracy ucznia obcokrajowca na lekcjach języka polskiego jako obcego we wnioskach do dalszej pracy wg wzoru uwzględniającego opanowane sprawności; ewaluacja wewnętrzna testu plasującego dla uczniów obcokrajowców rozpoczynających naukę w Szkole.

(akta kontroli str. 719-722)

3.2. W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 oraz 2022/2023 uwzględniano wnioski wynikające z realizacji nadzoru pedagogicznego w zakresie problematyki kształcenia uczniów cudzoziemców, skargi oraz kierunki realizacji polityki oświatowej. Z ogólnych wniosków Rady Pedagogicznej z czerwca i sierpnia 2022 r. wynikało, że istniała potrzeba indywidualizacji pracy i podejścia do ucznia oraz pracy nad motywowaniem ucznia do nauki, kontynuacji opieki psychologiczno-pedagogicznej nad uczniami, w tym dziećmi cudzoziemskimi, współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę w działaniach opiekuńczych, wychowawczych, terapeutycznych i profilaktycznych, a także zwiększenia form pomocy psychologiczno-pedagogicznej w postaci zindywidualizowanej ścieżki kształcenia i godzin dla uczniów niepełnosprawnych. Wnioski dotyczyły pracy z wszystkimi uczniami, w tym dziećmi cudzoziemskimi, które były członkami społeczności szkolnej. W roku szkolnym 2022/2023 do momentu rozpoczęcia kontroli przeprowadzono cztery obserwacje lekcji w oddziałach przygotowawczych. Stwierdzono m.in. właściwą organizację procesu dydaktyczno-wychowawczego i zastosowanie prawidłowo dobranych metod i form pracy z uczniami.

(akta kontroli str. 159-176, 204-218, 587-637, 696-704, 713-718)

W planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 uwzględniono m.in.:

- wsparcie psychologiczne uczniów przybyłych z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi na terenie ich państwa,
- doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli w zakresie metod wspierania dziecka cudzoziemca w kryzysie wywołanym trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi i wcześniejszym kształceniem za granicą,
- dla trzech uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, niebędących obywatelami polskimi, opracowanie IPET i wdrożenie zaplanowanego dostosowania,
- kontrolę efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej wychowawców klas w zakresie uczniów niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli str. 56-60, 601, 605-612, 617-620, 708-712, 730-740)

²¹ Do dalszej pracy na rok szkolny 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023.

3.3. Szkoła od prawie 10 lat kształciła uczniów cudzoziemskich i w programie wychowawczo-profilaktycznym (dalej: *pwp*) uwzględniono pracę z uczniami pochodzącymi z różnych krajów i kultur, mającymi zróżnicowane potrzeby edukacyjne. W *pwp* sformułowano zadania skierowane na:

- integrowanie społeczności klasowej i wewnątrzszkolnej,
- budowanie poczucia bezpieczeństwa w szkole,
- udzielanie uczniom odpowiedniej pomocy i wsparcia.

Dyrektor wyjaśniła, że w roku szkolnym 2021/2022, w związku z przyjęciem do Szkoły większej liczby dzieci z Ukrainy, nie wprowadzono modyfikacji do *pwp*, ponieważ program ten uwzględniał potrzeby uczniów cudzoziemskich. W roku szkolnym 2022/2023 z uwagi na poszerzenie zadań integracji międzykulturowej wprowadzono do *pwp* m.in. następujące zmiany:

- projekt edukacyjny dla obcokrajowców „Poznaj Polskę”,
- zmianę nazewnictwa z „Tydzień Kultur” na „Festiwal Kultur”,
- wprowadzenie tej imprezy do wykazu imprez i uroczystości szkolnych.

(akta kontroli str. 56-60, 219-243, 578-584)

W czerwcu 2022 r. Małopolskie Kuratorium Oświaty w Krakowie przeprowadziło w Szkole kontrolę doraźną dotyczącą zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki. W jej wyniku sformułowano wnioski o objęcie odpowiednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną jednego z uczniów. Szkoła wdrożyła odpowiednie działania w celu jego realizacji.

Jednocześnie Szkoła w zakresie kształcenia cudzoziemców była cyklicznie kontrolowana przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, głównie pod kątem zgodności danych liczbowych z bazą SIO. W protokole z weryfikacji danych wprowadzonych do SIO wg stanu na dzień 30 września 2022 r. kontrola UMK potwierdziła zgodność ze stanem faktycznym wprowadzonych do SIO danych.

(akta kontroli str. 45-47, 56-60, 705-706, 730-740)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor prawidłowo i rzetelnie prowadził nadzór pedagogiczny nad zajęciami dla uczniów cudzoziemców, w tym w szczególności prowadził zaplanowane obserwacje zajęć z ich udziałem. W planach nadzoru pedagogicznego ujmowano wnioski z nadzoru prowadzonego w poprzednich latach szkolnych, również w zakresie spraw związanych z kształceniem uczniów cudzoziemców. W okresie objętym kontrolą, w sytuacji przyjmowania do szkoły większej liczby dzieci z Ukrainy, zmodyfikowano szkolny program wychowawczo-profilaktyczny. Wniosek z kontroli przeprowadzonej przez Małopolskie Kuratorium Oświaty został przez Szkołę zrealizowany.

IV. Uwagi i wnioski

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:
1. Powoływanie zespołu kwalifikującego uczniów do oddziału przygotowawczego w przypadku tworzenia takiego oddziału w Szkole.
 2. Rzetelne dokumentowanie procesu rekrutacji uczniów do Szkoły, w tym faktu przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej w przypadku braku wymaganych dokumentów.
 3. Prowadzenie dla uczniów z Ukrainy (przybyłych w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa) dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 6 godzin lekcyjnych tygodniowo.
 4. Terminowe wprowadzanie danych identyfikacyjnych uczniów do bazy danych Systemu Informacji Oświatowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, czerwca 2023 r.

Kontroler
Marcin Hałat
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis